

Inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven

Heislagseweg 8 te Wehl
Gemeente Doetinchem

Opdrachtgever

Gemeente Doetinchem
Postcode 9020
7000 HA Doetinchem

Projectnummer

Synthegra Rapport S110032

Status:

Projectleider
drs. S. Diependaal

definitief

Kenmerk

S110032

Autorisatie:

dr. T.A.Spitzers

paraaf

datum

06-04-2011

Project : Inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven, Heislagseweg 8 te Wehl
Kenmerk : S110032

Colofon

Oprichtgever: Gemeente Doetinchem
Projectnummer: S110032
Titel: Inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven, Heislagseweg 8 te Wehl
Datum: 06-04-2011
Projectleider: drs. S. Diependaal
Auteurs: drs. S. Diependaal, drs. S.M. Koeman
Tekenaar: dhr. J. Heersink
Autorisatie: dr. T. A. Spitzers
Druk: Synthebra bv, Doetinchem
ISSN: 1874-9771

Synthebra bv

Doetinchemseweg 61a, NL-7007 CB Doetinchem
Telefoon +31 (0)88 81 81 981, Fax +31 (0)88 81 81 989, Internet: www.synthebra.nl
Bankrelatie Friesland Bank, nr. 295191155, BTW nr. NL819631288B01, HR 01115557

© Synthebra bv, 2011

INHOUD

Administratieve gegevens	4
Samenvatting	5
1 Inleiding	6
1.1 Ligging en huidige situatie plangebied	6
1.2 Onderzoekskader	6
1.3 Onderzoeksdoel en vraagstellingen	7
1.4 Onderzoeksmethodiek	7
2 Vooronderzoek	9
2.1 Methode	9
2.2 Gespecificeerde archeologische verwachting op basis van het bureauonderzoek	9
2.3 Resultaten van het inventariserend veldonderzoek d.m.v. boringen	9
3. Resultaten van het onderzoek	10
3.1 Landschapsgenese en bodemopbouw	10
3.2 Analyse sporen en structuren	12
3.2.1 Ontginningssporen uit de 19-20 ^e eeuw	12
3.3 Aardewerk	13
4 Conclusies en beantwoording van de onderzoeksvragen	14
4.1 Beantwoording van de onderzoeksvragen	14
4.2 Conclusies	15
5 Archeologische waardering en selectieadvies	16
5.1 Waardering volgens specificatie VS 06	16
5.2 Selectieadvies volgens specificatie VS 07.	18
Literatuur en kaarten	19

Bijlagen:

Bijlage 1: Overzicht van relevante geologische en archeologische tijdvakken

Bijlage 2: Allesporenkaart

Bijlage 3: Profieltekeningen

Bijlage 4: Sporenlijst

Bijlage 5: Determinatielijst

Afbeelding voorblad: overleg bij aanvang van het onderzoek

Project : Inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven, Heislagseweg 8 te Wehl
Kenmerk : S110032

Administratieve gegevens

Toponiem : Heislagseweg 8
Plaats : Wehl
Gemeente : Doetinchem
Provincie : Gelderland
Projectnummer : S110032
Bevoegde overheid : Gemeente Doetinchem, dhr. M. kocken
Opdrachtgever : Gemeente Doetinchem, dhr. L. Damen
Uitvoerende instantie : Synthegra bv
Datum uitvoering veldwerk : 9 tot en met 11 februari 2011
Uitvoerders veldwerk : drs. S. Diependaal
drs. M. Jansen
dhr. P. Wemerman
Onderzoeksmelding (ARCHIS) : 45088
Datum onderzoeksmelding : 03-02-2011
Onderzoeksnummer (ARCHIS) : 35663
Kaartblad : 40F
Periode : paleolithicum – nieuwe tijd
Oppervlakte : ca. 4400 m²
Grondgebruik : Braakliggend na sloop bebouwing
Geologie : Fluvioperiglaciale afzettingen (Formatie van Boxtel) plaatselijk bedekt met dekzand (Laagpakket van Wierden, Formatie van Boxtel)
Geomorfologie : Dekzandvlakte
Bodem : Plaatselijk restanten van een podzolgrond of beekeerdgrond, verder (sub)recente ophogingslagen op C-horizont
Depot : Documentatie en vondsten zullen worden aangeleverd aan het Provinciaal Depot van Gelderland, te Nijmegen

De onderzoekslocatie wordt omsloten door de volgende vier coördinaten:

noordwest	X: 212861	Y: 440152
noordoost	X: 212917	Y: 440108
zuidoost	X: 212915	Y: 440077
zuidwest	X: 212839	Y: 440110

Samenvatting

De aanleiding voor het hier gerapporteerde onderzoek is de voorgenomen ontwikkeling van een bedrijventerrein. Het onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de gemeente Doetinchem, dhr. L. Damen. Bij het vooronderzoek is vastgesteld dat op het terrein mogelijk een ophogingspakket vanaf de 16^e eeuw aanwezig is. Op een diepte van circa 110 cm onder het maaiveld is een boring gestuit op wat is geïnterpreteerd als een oude fundering of puinkuil. Naast dit ophogingspakket en de mogelijk oude fundering is er een fragment kogelpot uit de 13^e -15^e eeuw aangetroffen. Deze constatering geven aanleiding tot de verwachting dat er binnen het plangebied archeologische resten van een historisch boerenerf uit de middeleeuwen – nieuwe tijd kunnen worden aangetroffen.

Het doel van het inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven is het aanvullen en toetsen van de gespecificeerde verwachting (zie hoofdstuk 2), die gebaseerd is op het bureau- en booronderzoek. Dit omvat het vaststellen van de aan- of afwezigheid, de aard, het karakter, de omvang, de datering, de gaafheid, de conservering en de inhoudelijke kwaliteit van de archeologische waarden.¹

Het onderzoek aan de Heislagseweg 8 te Doetinchem is op 9 tot en met 11 februari 2011 uitgevoerd. Het onderzoek is uitgevoerd volgens de uitgangspunten en randvoorwaarden zoals vastgelegd in het Programma van Eisen (PvE) dat is opgesteld door drs. S. Diependaal.² Tijdens het veldonderzoek was er reden om van de hierin beschreven onderzoeksmethodiek af te wijken. Vanwege de in het plangebied aanwezige gierkelders is voorafgaand aan het veldwerk het puttenplan in overeenstemming met de gemeente, mevr. Y. Tienen, aangepast. In totaal zijn er 5 proefsleuven gegraven waarin één vlak is aangelegd/gedocumenteerd. In drie van de proefsleuven (1,2 en 4) zijn drie profielkollommen gedocumenteerd, in de andere twee proefsleuven werden twee profielkolommen vastgelegd.

Het archeologisch onderzoek binnen het plangebied heeft een aantal sporen uit de 18e tot 19e eeuw opgeleverd. Deze bevinden zich vooral in het noordelijke deel van het terrein. De sporen bestaan uit een aantal greppels en kuilen. Deze sporen houden waarschijnlijk verband met het (gesloopte) boerenerf op de locatie. Oudere sporen, vondsten en of lagen dan de 17^e eeuw zijn niet aangetroffen. Door de aanwezige recente en subrecente verstoringen is de oorspronkelijke bodemopbouw met uitzondering van het zuidoostelijke deel van het plangebied verloren gegaan.

De aangetroffen archeologische resten zijn niet behoudenswaardig. Op grond van deze resultaten wordt geen vervolgonderzoek aanbevolen.

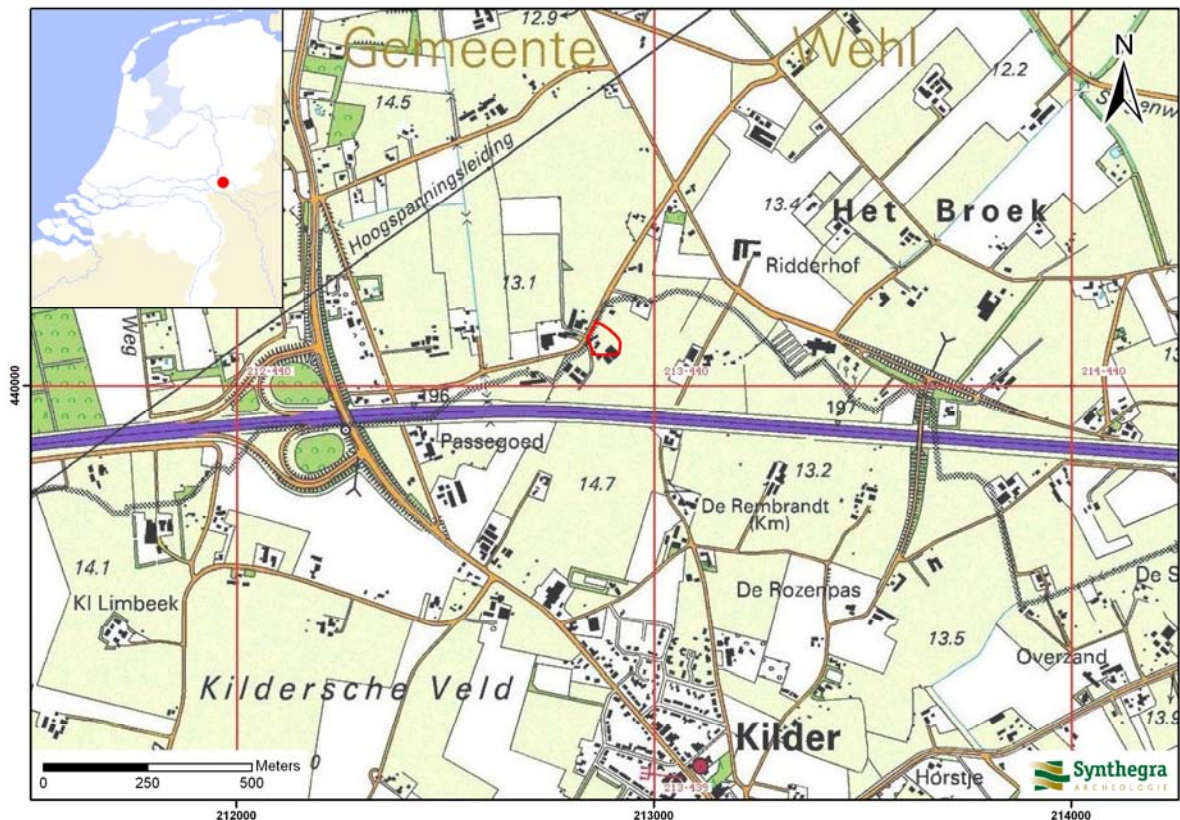
¹ SIKB 2010.

² Diependaal 2009.

1 Inleiding

1.1 Ligging en huidige situatie plangebied

Het plangebied is circa 4.400 m² groot en ligt aan de Heislagseweg 8 in Wehl (afbeelding 1.1). Het terrein is braakliggend na de sloop van de bebouwing en wordt in het noordwesten begrensd door de Heislagesweg en is verder omringd door weiland. Op het terrein zijn nog verschillende gierkelders aanwezig. Het maaiveld varieert van circa 13,4 tot 13,9 m + NAP (Normaal Amsterdams Peil).³

Afbeelding 1.1: Het plangebied op de Topografische kaart van Nederland 1:25.000 aangegeven met het rode kader.⁴

1.2 Onderzoekskader

Synthegra heeft in opdracht van de gemeente Doetinchem een archeologisch proefsleuvenonderzoek uitgevoerd op een terrein aan de Heislagseweg 8 in Wehl (afbeelding 1.1). De aanleiding voor het onderzoek is de voorgenomen ontwikkeling van een bedrijventerrein. De diepte van de toekomstige bodemverstoring is op dit moment onbekend, maar uitgaande van de aanleg van bouwputten voor de bebouwing zal de bodem waarschijnlijk tot in het archeologische niveau worden verstoord, dat in dit gebied vanaf circa 50-70 cm beneden maaiveld verwacht kan worden.

Door de graafwerkzaamheden die zullen gaan plaatsvinden, kunnen eventueel aanwezige archeologische waarden verloren gaan. Daarom is vanwege de regelgeving van de overheid voorafgaand aan de

³ Hoogteligging van het plangebied gemeten tijdens het veldwerk.

⁴ Topografische Dienst Nederland, 1998.

graafwerkzaamheden archeologisch onderzoek uitgevoerd. Het onderzoek is uitgevoerd conform de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie versie 3.2⁵. Het veldwerk is op 9 en 10 februari 2011 uitgevoerd.

De uitgangspunten en randvoorwaarden voor dit onderzoek zijn vastgelegd in het Programma van Eisen (PvE) dat is opgesteld door drs. S. Diependaal.⁶ Dit PvE is namens gemeente Doetinchem getoetst en goedgekeurd door drs. M. Kocken. De bevoegde overheid, de gemeente Doetinchem, zal de resultaten van het onderzoek toetsen en een selectiebesluit nemen.

1.3 Onderzoeksdoel en vraagstellingen

Het doel van het inventariserend veldonderzoek door middel van proefsleuven is het aanvullen en toetsen van de gespecificeerde verwachting (zie hoofdstuk 2), die gebaseerd is op het bureau- en booronderzoek. Dit omvat het vaststellen van de aan- of afwezigheid, de aard, het karakter, de omvang, de datering, de gaafheid, de conservering en de inhoudelijke kwaliteit van de archeologische waarden.⁷ De opdrachtgever heeft geen aanvullende doelen en wensen kenbaar gemaakt die invloed hebben op de onderzoeksopdracht.

De volgende onderzoeksvragen uit het programma van eisen zullen worden beantwoord:⁸

- 1) Hoe is het gesteld met de gaafheid, zowel in horizontale als in verticale zin, en met de conserveringsgraad van het bodemarchief ter plaatse?
- 2) Wat is er te zeggen over de stratigrafie?
- 3) Wat is de aard, omvang, kwaliteit en het verloop van de archeologische sporen en sporenclusters?
- 4) Wat is de datering van de archeologische vondsten en tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren zij?
- 5) Wat is de datering van de sporen?
- 6) Wat is de conserveringsgraad van sporen en verschillende materiaalcategorieën, inclusief eventueel aanwezig archeo-botanisch en zoologisch materiaal?
- 7) Wanneer zijn de archeologische sites als woonplaats in onbruik geraakt?
- 8) Wat is de relatie tussen de vindplaats en het landschap?
- 9) Is er continuïteit van bewoning op de locatie?
- 10) Is er een (ruimtelijke) relatie met ander vindplaatsen in de (directe) omgeving? Zo ja, licht dit toe.
- 11) Ten aanzien van welke thema's uit de NOaA kan deze vindplaats informatie opleveren? Licht dit toe.

1.4 Onderzoeksmethodiek

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de uitgangspunten en randvoorwaarden zoals vastgelegd in het Programma van Eisen (PvE) dat is opgesteld door drs. S. Diependaal.⁹ Tijdens het veldonderzoek was er reden om van de beschreven onderzoeksmethodiek af te wijken. Naar aanleiding van een veldbezoek voorafgaande aan het proefsleuvenonderzoek is in verband met de aanwezigheid van gierkelders onder de gesloopte bebouwing is in overleg met de gemeente een nieuw puttenplan opgesteld.

In totaal is 350 m² onderzocht in 5 proefsleuven. In deze proefsleuven is één vlak aangelegd en gedocumenteerd. In de proefsleuven zijn om de tien meter kolomopnames van 1 meter breed aangelegd en gedocumenteerd. In proefsleuf 1, 2 en 4 zijn drie profielkolommen en in proefsleuf 3 en 5, twee profielkolommen gedocumenteerd.

⁵ SIKB 2010.

⁶ Diependaal 2009.

⁷ SIKB 2010.

⁸ Diependaal 2009.

⁹ Diependaal 2009.

Project : Inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven, Heislagseweg 8 te Wehl
Kenmerk : S110032

Binnen de sleuven is één vlak onderzocht en gedocumenteerd. De vlakaanleg heeft laagsgewijs plaatsgevonden tot op het vlakniveau waarop de grondsporen zichtbaar werden en het vlak te interpreteren was. Per haal van de graafmachine is met behulp van de metaaldetector door een metaaldetectorspecialist het blootgelegde vlak afgezocht. Behalve het vlak is ook de stort met behulp van de metaaldetector onderzocht. Na iedere haal van de graafmachine is het vlak op vondsten en grondsporen gecontroleerd.

De vondsten zijn per spoor, per laag en per segment verzameld. De complete of nagenoeg complete potten zijn als geheel, inclusief vulling, geborgen. Alle relevante profielen zijn gedocumenteerd en beschreven door een fysisch geograaf. Het vlak en de profielen zijn lithologisch beschreven conform de NEN 5104¹⁰ en bodemkundig¹¹ geïnterpreteerd.

Het vlak is ingetekend op een schaal van 1:50 en gefotografeerd. Profielen en coupes zijn op schaal 1:20 ingetekend. Alle foto's van het vlak, sporen, coupes en profielen zijn voorzien van een noordpijl, een schaalstok en een fotobordje c.q. fotoformulier met de objectgegevens. In iedere proefsleuf is per vlak de hoogte gemeten in raaien met een tussenafstand van 5 m. Het gebruikte meetsysteem is in het Rijksdriehoekstelsel door een landmeter uitgezet.

¹⁰ Nederlands Normalisatie-instituut 1989.

¹¹ De Bakker en Schelling 1989.

2 Vooronderzoek

2.1 Methode

Tijdens het vooronderzoek is met behulp van bestaande bronnen een gespecificeerd archeologisch verwachtingsmodel voor het plangebied opgesteld. Dit is in eerste instantie gedaan door het raadplegen van voor de archeologie relevante (schriftelijke) bronnen. Dit betreft met name gegevens over bekende archeologische vindplaatsen in en rond het plangebied. Dit is aangevuld met historisch en fysisch-geografisch onderzoek, waarbij informatie over vroeger grondgebruik is verkregen door de analyse van historische kaarten en tevens gegevens over de geologie, geomorfologie en bodem zijn bestudeerd. De verwachting die in het bureauonderzoek is opgesteld¹² is getoetst door een inventariserend veldonderzoek d.m.v. boringen.¹³

2.2 Gespecificeerde archeologische verwachting op basis van het bureauonderzoek

Op basis van bovenstaand bureauonderzoek is voor het plangebied een gespecificeerde archeologische verwachting opgesteld, waarvan de essentie is weergegeven in tabel 2.1.

Landschap en bodem	Periode	Verwachting	Verwachte kenmerken vindplaats	Diepteligging sporen
Dekzandrug en golvende dekzandvlakte: enkeerdgronden (zuidelijke deel)	laat-paleolithicum – mesolithicum	hoog	Bewoningssporen, tijdelijke kampementen: vuursteen artefacten, haardkuilen	Onder een plaggendek in de oorspronkelijke podzolgrond (vanaf circa 50 cm beneden maaiveld)
	neolithicum – vroege middeleeuwen	hoog	Nederzetting: cultuurlaag, fragmenten aardewerk, natuursteen, gebruiksvoorwerpen	
	late middeleeuwen – nieuwe tijd	hoog	Nederzettingsresten, bouwhistorische resten: funderingsresten, cultuurlaag, fragmenten aardewerk, natuursteen, gebruiksvoorwerpen	Onder de bouwvoor en in het plaggendek

Tabel 2.1: Archeologische verwachting per periode.

2.3 Resultaten van het inventariserend veldonderzoek d.m.v. boringen

Tijdens het booronderzoek is gebleken dat het terrein ter plaatse van de Heislagseweg huisnummer 8 hoger ligt dan de omgeving. Vermoedelijk is het terrein opgehoogd, dit is vaak het geval bij (oude) boeren erven. Tijdens het booronderzoek zijn een aantal indicatoren aangetroffen die een dergelijke functie lijken te ondersteunen, zo is er een fragment handgevormde baksteen gevonden. Deze baksteen is in de 16^e-17^e eeuw gedateerd. Er is een boring op 110 cm beneden maaiveld gestuit op een sterk baksteenhoudende laag. Dit is mogelijk een oude fundering of puinkuil. Verder is een ophogingslaag uit mogelijk de 17^e-18^e eeuw en een fragment kogelpot aardewerk 13^e-15^e eeuw aangetroffen. Daarom is de verwachting voor archeologische resten uit de Late Middeleeuwen – Nieuwe Tijd gehandhaafd en is vervolgonderzoek in de vorm van proefsleuven aanbevolen.

¹² Koeman en Hagens 2009.

¹³ Koeman en Hagens 2009.

3. Resultaten van het onderzoek

3.1 Landschapsgenese en bodemopbouw

Het plangebied ligt in het dekzandgebied op de overgang naar het dal van de Oude IJssel ten oosten hiervan. Het dekzand (Laagpakket van Wierden, Formatie van Boxtel) is afgezet in de koudste en droogste perioden van het Weichselien, met name tijdens het Laat-Pleniglaciaal (circa 29.000 – 15.700 jaar geleden) en sommige perioden van het Laat-Glaciaal (circa 15.700 – 11.755 jaar geleden).¹⁴ Het reliëf dat hierbij in het landschap is ontstaan, wordt gekenmerkt door vlaktes, depressies en dekzandkopjes, afgewisseld met langgerekte ruggen. Het plangebied ligt net ten noorden van een grote dekzandrug, die zich in zuidelijke richting uitstrekt.¹⁵

Onder het dekzand worden oudere afzettingen verwacht, de zogenaamde fluvioperiglaciale afzettingen (Formatie van Boxtel). Deze afzettingen zijn onder de periglaciale omstandigheden in het Pleniglaciaal (circa 75.000 – 15.700 jaar geleden) gevormd. De ondergrond is periodiek permanent bevroren geweest, waardoor het regen- en sneeuwmeltwater over het oppervlak afgestroomd, waarbij fluvioperiglaciale afzettingen zijn gevormd. Deze afzettingen onderscheiden zich onder andere van het dekzand door de grotere korrelgrootte, scherp aanvoelend zand, soms met grind, leemlagen en plantenresten.¹⁶

In totaal zijn verdeeld over de werkputten twaalf profielkolommen van een meter breed gedocumenteerd om de bodemopbouw in kaart te brengen (zie paragraaf 1.4). De profielkolommen met interpretatie zijn in bijlage 3 weergegeven.

In de noordwestelijke hoek van het plangebied bestaat de natuurlijke ondergrond (C-horizont) uit matig fijn zand, dat scherp aanvoelt en slecht is gesorteerd (werkput 1). Op basis van deze kenmerken is de C-horizont hier geïnterpreteerd als een fluvioperiglaciale afzetting. In profielkolom 4.3 is ook een fluvioperiglaciale afzetting aangetroffen, maar deze bestaat uit (keiharde) zandige leem met veel roestvlekken. In de rest van het plangebied is het matig fijne zand meer afgerond en is sprake van een laag dekzand. In profielkolom 5.1 zijn onder een 40 cm dikke laag dekzand fluvioperiglaciale afzettingen aangetroffen, die bestaan uit een dunne siltige leemlaag met daaronder scherp zand.

Op de bodemkaart staan ter plaatse van het plangebied hoge bruine enkeerdgronden aangegeven.¹⁷ Dit bodemtype bestaat uit een humeuze opgebrachte bovengrond met daaronder (restanten van) de oorspronkelijke bodem. De oorspronkelijke bodem kan een podzolgrond zijn (de hogere delen in het landschap) of een beekerdgrond (de lagere delen in het landschap). In het noorden en westen van het plangebied zijn geen restanten van de oorspronkelijke bodem aangetroffen (werkput 1, 3 en 5). Hier bestaat de bodem uit recente (20^e eeuwse) en subrecente (18^e-19^e eeuwse) ophogingslagen, die direct op de C-horizont liggen. De ophogingslagen zijn gevlekt en bevatten brokjes baksteen en puin. In werkput 1 zijn in en onder de ophogingslagen greppels (profielkolom 1.1, afbeelding 3.1 en zie paragraaf 3.2.1) en verrommelde lagen (profielkolom 1.2 en 1.3) aangetroffen. De diepteligging van de C-horizont varieert van circa 50 tot 90 cm beneden maaiveld. Op basis van de hoogtemetingen is geen trend zichtbaar in het reliëf van de top van de C-horizont. De top van de C-horizont ligt op circa 12,8 – 13,0 m +NAP.

¹⁴ Berendsen 2004, 113.

¹⁵ Stichting voor Bodemkartering en Rijks Geologische Dienst 1982, blad 40 Arnhem, www.ahn.nl

¹⁶ Berendsen 2004, 189.

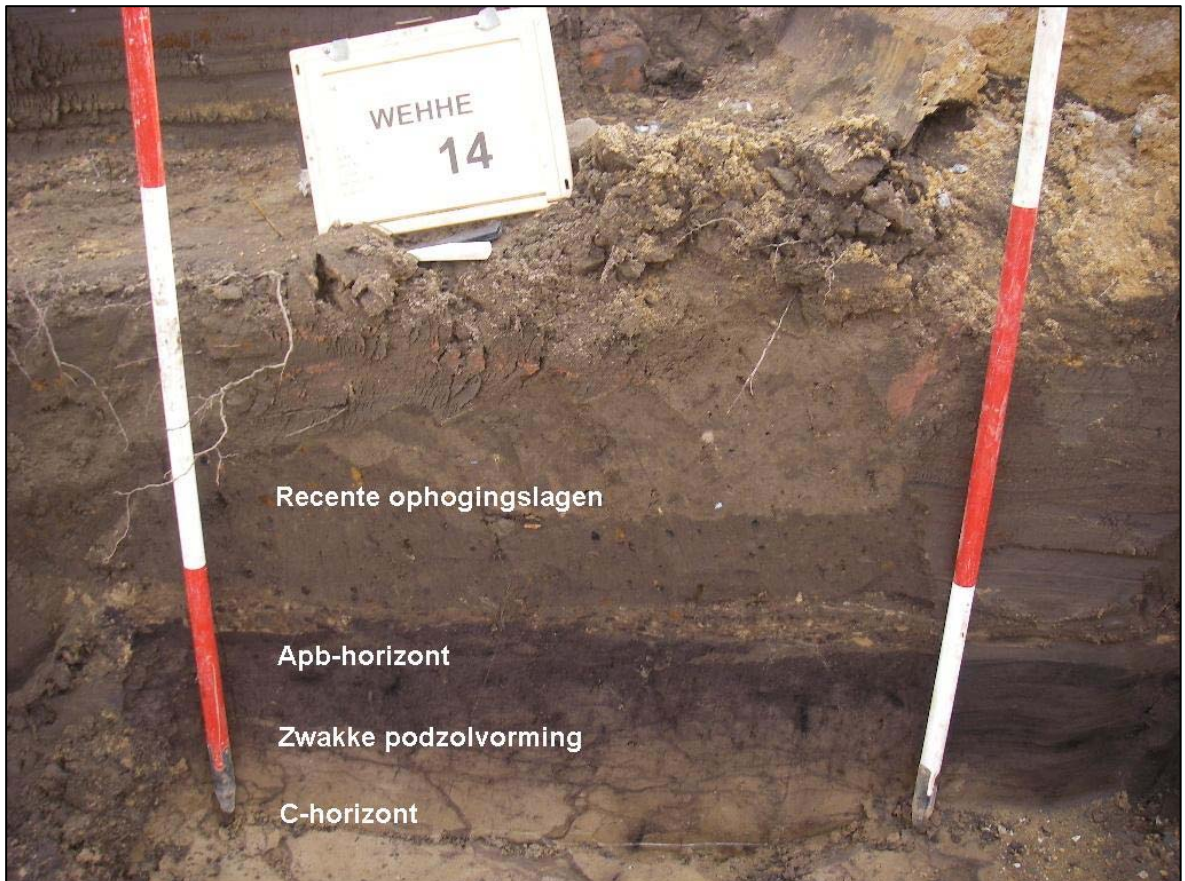
¹⁷ Stichting voor Bodemkartering 1985, blad 40 Oost Arnhem.

Afbeelding 3.1: Profielkolom 3.1.

In het zuidelijke deel van werkput 2 is onder een recente ophogingslaag een intact bodemprofiel aangetroffen (profielkolom 2.1). Deze bodem bestaat in proefsleuf 2 uit de oorspronkelijke bouwvoor (Apb-horizont) met daaronder de uitspoelingshorizont (AE-horizont) en inspoelingshorizont (B-horizont). In profielkolom 2.2 is de oorspronkelijke bovengrond verdwenen, maar is nog wel een restant van de B-horizont aangetroffen. In het zuidwestelijke deel van werkput 4, die naast werkput 2 ligt, is ook een intact bodemprofiel aangetroffen onder de ophogingslagen (profielkolom 4.1 en 4.2, afb. 3.2). Hier is echter geen sprake van een duidelijke B-horizont. Wel heeft uitspoeling plaatsgevonden en zijn door inspoeling humusbandjes ontstaan (afbeelding 3.2). Het oorspronkelijke bodemtype lijkt eerder een beekerdgrond dan een podzolgrond te zijn. De grondwaterstand heeft hier vermoedelijk te hoog gestaan voor podzolvorming.

Alleen in het zuidoostelijke deel van het plangebied (het zuidelijke deel van werkput 2 en 4) zijn (restanten van) het oorspronkelijke bodemprofiel aangetroffen. In grote delen van het plangebied is het oorspronkelijke bodemprofiel door (sub)recente graafwerkzaamheden verdwenen. Plaatselijk reikt de recente verstoring tot in de C-horizont (bijlage 2). In profielkolom 3.1 is op 80 cm beneden maaiveld nog plastic aangetroffen.

Afbeelding 3.2: Profielkolom 4.1.

3.2 Analyse sporen en structuren

In elk van de vijf proefsleuven is één vlak aangelegd. De hoogte van de vlakken varieerde tussen de 12,6 en 13,2 m + NAP. De vlakken zijn direct onder de verstoringen en ophogingslagen uit de 18-19e eeuw aangelegd, in de top van de natuurlijke ondergrond aangelegd. Deze vertoont in het vlak drie verschuillende typen van textuur (zie paragraaf 3.1). Het vlak van proefsleuf 1 is op een diepte van 12,60-12,77 m + NAP aangelegd in de top van een fluvioperiglaciale afzetting. In de overige proefsleuven is het vlak op een diepte van 12,65 to 13,10 m + NAP aangelegd in het dekzand. In het noordoosten van proefsleuf 4 bestaat het vlakniveau uit keiharde leem met veel ijzeroer (13,20 m +NAP). Ook dit is een fluvioperiglaciale afzetting.

3.2.1 Ontginningsporen uit de 17-19^e eeuw

In alle proefsleuven zijn sporen aangetroffen. Het grootste deel van de aangetroffen sporen bestaat uit subrecente ingraveningen uit de 18^e -19^e eeuw. Deze omvatten onder meer drie greppels (spoor 1, 2, 8) en twee kuilen (9 en 10). Greppel spoor 2 is op basis van vondstmateriaal in de 18^e – 19^e eeuw (v2 en v6) te dateren. De overige genoemde sporen worden op basis van vergelijkbare kleur en vulling in dezelfde periode geplaatst. In beide kuilen zijn baksteenfragmenten aangetroffen. Alleen Greppel spoor 13 dateert uit de 17^e-18^e eeuw (v11 en v13). Naast de greppels zijn er in proefsleuf 1 spitsporen (s4) en dagzomende lagen (s3 ,5, 6 en 7) uit de 17-19^e eeuw (v2 en v3) aangetroffen.

Spoor 11 en 12 zijn ook subrecente ingraveningen die op basis van vondstmateriaal (v9-10) in de 18^e-19^e eeuw kunnen worden geplaatst.

Project : Inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven, Heislagseweg 8 te Wehl
Kenmerk : S110032

3.3 Aardewerk

Het aardewerk aangetroffen tijdens het onderzoek bestaat volledig uit aardewerk dat inde nieuwe tijd is te dateren. Het aardewerk omvat vooral roodbakkend, steengoed en Faience aardewerk. Een deel hiervan is afkomstig uit sporen en het andere deel vooral uit profielen. Het roodbakkende aardewerk bestaat vooral uit fragmenten van borden, al dan niet versierd met motieven in gele slib. Tussen het roodbakkende aardewerk bevinden zich ook enkele fragmenten van een grape.

Het Faience aardewerk bestaat uit fragmenten van borden. Op enkele fragmenten zijn lijnen in een bruine kleur te zien. De fragmenten van het steengoed aardewerk betreft vooral delen van kannen. Hiernaast zijn nog enkele fragmenten van industrieel wit aardewerk aangetroffen. Het aangetroffen aardewerk is te dateren tussen 1700 en 1900 n.Chr. en bestaat uit gangbaar gebruiksaardewerk.

4 Conclusies en beantwoording van de onderzoeksvragen

4.1 Beantwoording van de onderzoeksvragen

1) Hoe is het gesteld met de gaafheid, zowel in horizontale als in verticale zin, en met de conserveringsgraad van het bodemarchief ter plaatse?

In grote delen van het plangebied is het oorspronkelijke bodemprofiel door (sub)recente graafwerkzaamheden verdwenen. Plaatselijk reikt de recente verstoring tot in de C-horizont. Ondiepe grondsporen zullen door de bodemverstoring geheel zijn verdwenen, alleen diepere grondsporen kunnen nog (deels) intact zijn. In het zuidoostelijke deel van het plangebied (zuidelijke deel van werkput 2 en 4) zijn (restanten van) het oorspronkelijke bodemprofiel aangetroffen.

2) Wat is er te zeggen over de stratigrafie?

De natuurlijke ondergrond bestaat uit fluvioperiglaciale afzettingen (matig fijn zand en (dunne) leemlagen), die in het grootste deel van het plangebied zijn bedekt met dekzand. In het zuidoostelijke deel van het plangebied zijn restanten van het oorspronkelijke bodemprofiel aangetroffen. Dit bestaat uit restanten van een oorspronkelijke podzol onder een ophogingspakket uit de 18^e-19^e eeuw. In de rest van het plangebied is de oorspronkelijke bodem verdwenen en zijn (sub)recente verstoringen en ophogingslagen aangetroffen.

3) Wat is de aard, omvang, kwaliteit en het verloop van de archeologische sporen en sporenclusters?

De aangetroffen sporen binnen het plangebied bestaan uit subrecente kuilen en greppels. Deze bevinden zich vooral in het noordelijke deel van het terrein en worden op basis van vondstmateriaal in de 18-19^e eeuw gedateerd.

4) Wat is de datering van de archeologische vondsten en tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren zij?

Het aangetroffen vondstmateriaal bestaat voor het grootste deel uit aardewerk. Daarnaast is een fragment onbewerkt vuursteen gevonden. Het aardewerk is te dateren in de 18^e tot 19^e eeuw.

5) Wat is de datering van de sporen?

De sporen kunnen op basis van vorm en kleur en het aangetroffen aardewerk in de 18^e tot 20^e eeuw worden gedateerd.

6) Wat is de conserveringsgraad van sporen en verschillende materiaalcategorieën, inclusief eventueel aanwezig archeobotanisch en zoologisch materiaal?

De aangetroffen sporen en het vondstmateriaal zijn goed geconserveerd. Archeologisch bot en zoologisch materiaal is niet aangetroffen.

7) Wanneer zijn de archeologische sites als woonplaats in onbruik geraakt?

De aangetroffen sporen wijzen op activiteiten op het terrein vanaf de 18^e eeuw. Waarschijnlijk heeft dit zich tot de recente sloop van het erf doorgezet.

8) Wat is de relatie tussen de vindplaats en het landschap?

Het plangebied ligt relatief laag in een dekzandvlakte net ten noorden van een dekzandrug. Dit is geen aantrekkelijke bewoningsplaats geweest voor bewoning in de prehistorie. In het plangebied werden op basis van het vooronderzoek ook geen resten meer uit deze periode verwacht, maar van een historische woonplaats, die mogelijk terug ging tot in de middeleeuwen. Er zijn echter geen aanwijzingen gevonden voor een woonplaats die terug gaat tot in de middeleeuwen. Vermoedelijk zijn de ophogingslagen in de 18^e-19^e eeuw en 20^e eeuw opgebracht vanwege de relatief hoge grondwaterstand.

Project : Inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven, Heislagseweg 8 te Wehl
Kenmerk : S110032

9) Is er continuïteit van bewoning op de locatie?

Vermoedelijk is het terrein vanaf de 18^e eeuw in gebruik geweest als boerenerf.

10) Is er een (ruimtelijke) relatie met andere vindplaatsen in de (directe) omgeving? Zo ja, licht dit toe.

n.v.t.

11) Ten aanzien van welke thema's uit de NOaA kan deze vindplaats informatie opleveren? Licht dit toe.

Vanwege de datering van het erf in de 18^e – 19^e eeuw en de hoge mate van verstoring op het terrein zal deze vindplaats geen tot nauwelijks aanvullende informatie opleveren ten opzichte van de thema's uit de NOaA.

4.2 Conclusies

Het archeologisch onderzoek binnen het plangebied heeft een aantal sporen uit de 18^e tot 19^e eeuw opgeleverd. Deze bevinden zich vooral in het noordelijke deel van het terrein. De sporen bestaan uit een aantal greppels en kuilen. Deze sporen houden waarschijnlijk verband met het gesloopte boerenerf op de locatie. Oudere sporen, vondsten en of lagen dan de 17^e eeuw zijn niet aangetroffen. Door de aanwezige recente en subrecente verstoringen is de oorspronkelijke bodemopbouw met uitzondering van het zuidoostelijke deel van het plangebied verloren gegaan.

5 Archeologische waardering en selectieadvies

5.1 Waardering volgens specificatie VS 06

Inleiding

Om tot een afgewogen oordeel te komen over de archeologische waarde van een archeologisch interessante locatie dient volgens de Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie een vastomlijnde procedure te worden gevolgd. Eerst dient een standaard scoringstabel ingevuld te worden. Aan de hand van een aantal parameters, te weten beleving, fysieke kwaliteit en inhoudelijke kwaliteit, wordt de score bepaald.

Bij een middelmatige tot lage score (vier punten of minder) voor beleving en fysieke kwaliteit, wordt naar de inhoudelijke kwaliteitscriteria gekeken om te bekijken of de vastgestelde vindplaatsen behoudenswaardig zijn. Indien te verwachten is dat op één van deze criteria hoog wordt gescoord, worden de archeologische vindplaatsen behoudenswaardig geacht. De wijze waarop deze waardering tot stand is gekomen is terug te vinden op de website van de SIKB (www.SIKB.nl).

Voor het plangebied, zijn de factoren als volgt ingevuld (figuur 5.1):

Beleving

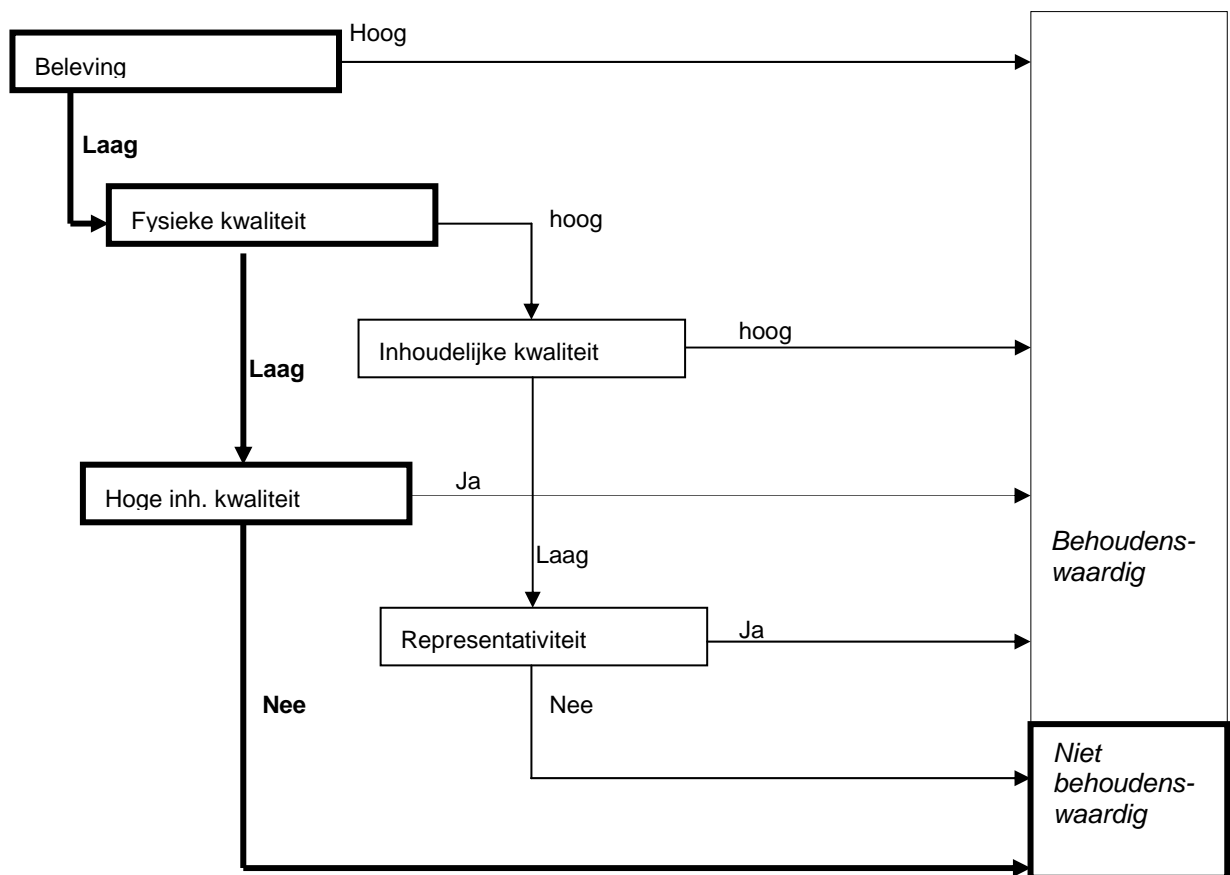
Bij beleving gaat het om zichtbare monumenten waarbij de criteria schoonheid en herinnering gebruikt worden. Aangezien er geen zichtbare monumenten zijn aangetroffen, zijn deze criteria hier niet van toepassing.

Fysieke kwaliteit

De gaafheid en conservering krijgen een middelhoge score. Het terrein is in grote mate tot in het archeologisch niveau verstoord. De (sub) recente sporen die in de niet verstoorde delen van het plangebied zijn aangetroffen zijn echter wel goed geconserveerd.

Inhoudelijke kwaliteit

Binnen de inhoudelijke kwaliteit staan vier criteria centraal: zeldzaamheid, informatiewaarde, ensemblewaarde en representativiteit. In het geval van dit onderzoek krijgen alle vier een lage waardering. Sporen uit de 18^e en 19^e eeuw zijn niet zeldzaam te noemen. Daarnaast is de informatie waarde van de hier aangetroffen kuilen en greppels minimaal.

Figuur 5.1: Waarderingscriteria (conform KNA3.1).

Op grond van het bovenstaande schema is af te leiden dat de onderzoekslocatie niet behoudenswaardig is.

Project : Inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven, Heislagseweg 8 te Wehl
Kenmerk : S110032

5.2 Selectieadvies volgens specificatie VS 07.

Binnen de grenzen van het plangebied zijn geen behoudenswaardige archeologische resten aangetroffen. Om die reden wordt aanbevolen geen vervolgonderzoek te laten uitvoeren bij bodemverstorende activiteiten. Het definitieve selectiebesluit zal worden genomen door de bevoegde overheid, de Gemeente Doetinchem.

Bovenstaand advies vormt een zogenaamd selectie-advies. Met nadruk willen wij de opdrachtgever erop wijzen dat dit selectieadvies nog niet betekent dat er al bodemverstorende activiteiten of daarop voorbereidende activiteiten kunnen worden ondernomen. De resultaten van dit onderzoek zullen worden getoetst door de bevoegde overheid (Gemeente Doetinchem), dat op basis van het uitgebrachte advies een selectiebesluit zal nemen. Geadviseerd wordt daarom om contact op te nemen met de Gemeente Doetinchem.

Er is getracht een zo gefundeerd mogelijk advies te geven op grond van de gebruikte onderzoeksmethoden. De aanwezigheid van archeologische sporen of resten in het plangebied kan nooit volledig worden uitgesloten. Synthegra wil de opdrachtgever er daarom op wijzen dat men bij bodemverstorende activiteiten alert dient te zijn op de aanwezigheid van archeologische waarden. Mochten er tijdens de geplande werkzaamheden toch archeologische waarden worden aangetroffen, dan geldt conform artikel 53 van de Monumentenwet 1988 een meldingsplicht bij de bevoegde overheid, de Gemeente Doetinchem.

Project : Inventariserend veldonderzoek d.m.v. proefsleuven, Heislagseweg 8 te Wehl
Kenmerk : S110032

Literatuur en kaarten

Literatuur

Bakker de, H en J. Schelling, 1989: *Systeem van bodemclassificatie voor Nederland, de hogere niveaus*. Staring Centrum, Wageningen.

Berendsen, H.J.A., 2004: *De vorming van het land*. Van Gorcum, Assen.

Diependaal S., 2009: *PvE IVO-P Heislagseweg 8 te Wehl 25-11-2009 definitief*, Synthegra project s090401.

Koeman S.M. en D. Hagens, 2009: *Bureauonderzoek en Inventariserend veldonderzoek, karterend booronderzoek, Weemstraat te Wehl, uitbreiding*. Synthegra rapport S090261.

Mulder de, E.F.J., M.C. Geluk, I.L. Ritsema, W.E. Westerhoff en T.E. Wong, 2003: *De ondergrond van Nederland*. Wolters-Noordhoff, Groningen/Houten

Nederlands Normalisatie-instituut, 1989: *NEN 5104: Geotechniek - Classificatie van onverharde grondmonsters.*, Delft.

Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer , 2010: *Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie, versie 3.1*. SIKB, Gouda.

Topografische Dienst Nederland, 1998: *TOP25raster Emmen*.

Kaarten

Stichting voor Bodemkartering, 1985: *Bodemkaart van Nederland schaal 1:50.000, blad 40 Oost Arnhem*. Wageningen.

Stichting voor Bodemkartering en Rijks Geologische Dienst, 1985: *Geomorfologische kaart van Nederland schaal 1:50.000, blad 40 Arnhem*. Wageningen/Haarlem.

Internet

www.archis2.archis.nl

www.ahn.nl

www.nitg.tno.nl

www.watwaswaar.nl

Bijlagen:

Bijlage 1: Overzicht van relevante geologische en archeologische tijdvakken

Overzicht geologische en archeologische tijdvakken

Ouderdom in jaren	Chronostratigrafie				MIS	Lithostratigrafie					
	Holoceen				1	Formaties: Naaldwijk (marien), Nieuwkoop (veen), Echteld (fluviaal)					
11.755	Kwartair	Laat	Laat	Weichselien (ijstijd)	Laat-Weichselien (Laat-Glaciaal)	Late Dryas (koud)	2	Formatie van Kreftenheye	Formatie van Boxtel		
12.745						Allerød (warm)					
13.675						Vroege Dryas (koud)					
14.025						Bølling (warm)					
15.700						Laat-Pleniglaciaal					
29.000		Midden-Weichselien (Pleniglaciaal)	Midden-Pleniglaciaal	3							
50.000			Vroeg-Pleniglaciaal	4							
75.000			Vroeg-Weichselien (Vroeg-Glaciaal)	5a							
		5b									
		5c									
	5d										
115.000	Pleistocene	Laat	Weichselien (ijstijd)	Vroeg-Weichselien (Vroeg-Glaciaal)	5e	Eemien (warme periode)	Eem Formatie				
130.000						Saalien (ijstijd)	6	Formatie van Drente			
370.000								Holsteinien (warme periode)	Formatie van Urk		
410.000										Elsterien (ijstijd)	Formatie van Peelo
475.000											
850.000	Vroeg	Vroeg	Pre-Cromerien	6	Formatie van Sterksel						
2.600.000											

Cal. jaren v/n Chr.	¹⁴ C jaren	Chronostratigrafie		Pollen zones	Vegetatie	Archeologische perioden	
1950	0	Laat	Subatlanticum koeler vochtiger	Vb2	Loofbos eik en hazelaar overheersen haagbeuk veel cultuurplanten rogge, boekweit, korenbloem	Nieuwe tijd	
-1500	Vb1			Middeleeuwen			
-450	Va			Romeinse tijd			
0		Holoceen	Subboreaal koeler droger	IVb	Loofbos eik en hazelaar overheersen beuk > 1% invloed landbouw (granen)	IJzertijd	
-12	IVa			Bronstijd			
-800	815		Midden	Atlanticum warm vochtig	III	Loofbos eik, els en hazelaar overheersen in zuiden speelt linde een grote rol	Neolithicum
-2000	2650						
-3755	5000	Vroeg	Boreaal warmer	II	den overheerst hazelaar, eik, iep, linde, es	Mesolithicum	
-4900	7020						
-5300	8240						
-8800	9000	Laat-Pleistoceen	Preboreaal warmer	I	eerst berk en later den overheersend	Laat-Paleolithicum	
11.755	10.150						
12.745	10.800						
13.675	11.800						
14.025	12.000	Weichselien (ijstijd)	Late Dryas	LW III	parklandschap	Laat-Paleolithicum	
15.700	13.000						
		Weichselien (ijstijd)	Allerød	LW II	dennen- en berkenbossen	Laat-Paleolithicum	
		Weichselien (ijstijd)	Vroege Dryas	LW I	open parklandschap	Laat-Paleolithicum	
		Weichselien (ijstijd)	Bølling	LW I	open vegetatie met kruiden en berkenbomen	Laat-Paleolithicum	
-35.000		Laat-Pleistoceen	Midden- Weichselien (Pleniglaciaal)		perioden met een poolwoestijn en perioden met een toendra	Midden-Paleolithicum	
		Laat-Pleistoceen	Vroeg- Weichselien (Vroeg- Glaciaal)		perioden met bos en perioden met een subarctisch open landschap	Midden-Paleolithicum	
		Midden-Pleistoceen	Eemien (warme periode)		loofbos	Midden-Paleolithicum	
-300.000		Midden-Pleistoceen	Saalien (ijstijd)			Vroeg-Paleolithicum	

Chronostratigrafie voor Noordwest-Europa volgens Zagwijn (1974), Vandenbergh (1985) en De Mulder *et al.* (2003). Lithostratigrafie volgens De Mulder *et al.* (2003). Mariene isotoop stadium (MIS) volgens Bassinot *et al.* (1994). Atmosferische data volgens Stuiver *et al.* (1998). Zuurstofisotoop calibratie (OxCal) versie 3.9 Bronk Ramsey (2003), toegepast op het Laat-Weichselien en het Holoceen. Archeologische periode-indeling en ouderdom volgens de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek (ROB). Vegetatie bewerkt volgens Berendsen (2000). Pollenzones volgens P. Vos & P. Kiden (2005).

Bijlage 2: Allesporenkaart

Allesporenkaart

Heislagseweg 8 te Wehl

schaal: 1:200

Legenda

- Hoogteverschil
- Ligging profiel
- Spoor
- ▨ Recente verstering
- ▭ Plangebied

440150

440100

0

2.5

5

10

Meter

212850

Bijlage 3: Profieltekeningen

Profielen

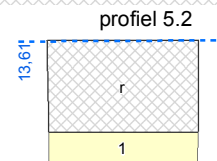
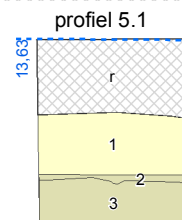
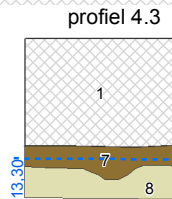
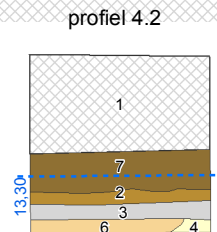
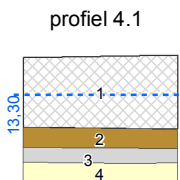
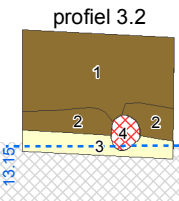
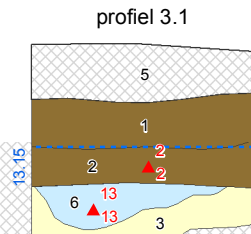
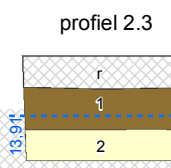
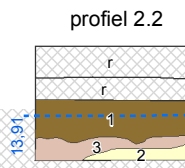
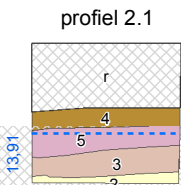
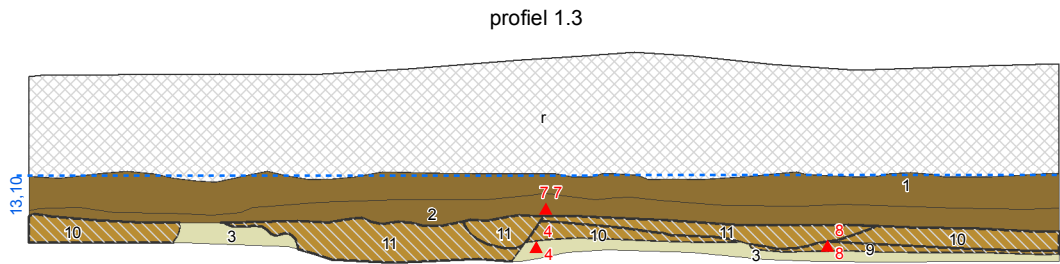
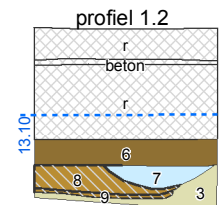
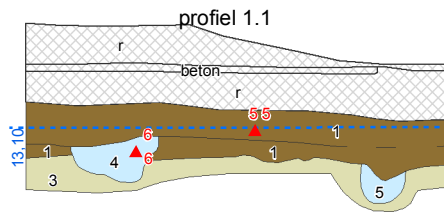
Heislageseweg 8 te Wehl

schaal: 1:50

Legenda

- ▲ Vondst
- - - - Hoogtelijn (m. +NAP)
- 18e-19e eeuwse ophogingslaag
- Apb-horizont
- B-horizont
- Zwakke podzolvorming
- AE-horizont
- greppel
- Ingraving (kabel)
- Bs-horizont
- Verrommelde laag 18-19e eeuw
- Recente ophogingslaag
- C-horizont, dekzand
- C-horizont, fluvioperiglaciale afzetting

S110032 IVO-P_25-3-2011_JH_1.0

Bijlage 4: Sporenlijst

Spoorformulier

Opdrachtgever / contactpersoon: Gemeente Doetinchem / P. Nijman
 Project: IVO-P Toponiem: Heislagseweg 8
 Projectleider: S.Diependaal Plaats : Wehl Kaartblad: 40F
 Projectnummer: S110032 Gemeente: Doetinchem RD-coördinaat X: 212879
 Gemeentecode: WEHHE Provincie: Gelderland RD-coördinaat Y: 440104
 Onderzoeksmeldingsnr: 45088

Spoor nummer	werkput	vlak	profiel	interpretatie spoor	NAP boven zijde	spoor gecoupeerd ja / nee	spoor diepte in cm	Kleur	Textuur	Insluitel	relatie met andere sporen	opmerkingen	datum	tekening nummer
1001	1	1		C-horizont		nee		g.	Z3s2			iets scherp, roest vlekken	9-2-2011	1
1002	2,3	1		C-horizont		nee		g.	Z3s2			dekzand, sterk gebiot.	9-2-2011	1
1003	4	1		C-horizont		nee		g., br. gevl				veel ijzeroer, keileemachtig		2
												fluv. per.glaciaal?		
1	1	1		greppel		nee		d.br.	Z2h6			scherp, sub-rec	9-2-2011	1
2	1	1		greppel		nee		d.br.	Z2h6			scherp, sub-rec	9-2-2011	1
3	1	1		laag		nee		gr., g. gevl.	Z3s2	bs, hk		sub-recent	9-2-2011	1
4	1	1		zone		nee		g + br. (spit)	Z3s2			zone met spitsporen	9-2-2011	1
5	1	1		laag		nee		br., g+zw gevl	Z3s2	humeus			9-2-2011	1
6	1	1		laag		nee		gr.	Z3s2			onderkant greppel?	9-2-2011	1
7	1	1		laag		nee		gr.	Z3s2				9-2-2011	1
8	1	1		greppel		nee		gr.	Z3s2			restant greppel	9-2-2011	1
9	1	1		kuil		nee		gr.	Z3s2	bs			9-2-2011	1
10	1	1		kuil		nee		gr.	Z3s2	bs		locatie onzeker ivm water	9-2-2011	1
11	3	1		recent		nee		br. gr., g gevl.	Z3s2	puin			10-2-2011	2
12	3	1		recent		nee		gr., zw+g gevl.	Z3s2				10-2-2011	2
13	3	1		greppel		nee		gr. br., g+zw gevl	Z3s2	puin			10-2-2011	2

Bijlage 5: Determinatielijst

